

Arnulf Rainer

Idyllen Schilderijen vanaf 1974

Samengesteld door **Rudi Fuchs**

2 mei - 13 juni 2015

Opening zaterdag 2 mei, **11 – 12.30 uur**

Galerie Onrust | Planciusstraat 7 | 1013 md Amsterdam | nl

www.galerieonrust.nl | t +31 (0)20 420 2219 | info@galerieonrust.nl

De galerie is geopend van woensdag t/m zaterdag, 13 – 18 uur
en op afspraak

Titel onleesbaar, geen jaar, jaren negentig
oliepastel, olieverf op foto op paneel, 61 x 51 cm

Idyllen, dat zit zo. In Rome, tijdens zijn Italiaanse reis, woonde Goethe op het Corso bij zijn vriend de schilder Wilhelm Tischbein die hem ook begeleidde op zijn wandelingen. Al keuvelend kwam het in de herfst van 1786 zo tot een idee voor een simpele samenwerking: de schilder zou dingen maken waarbij (of waaromheen) de dichter poëtische tekst zou schrijven. Misschien zou ook de dichter eerst wat maken. Het moest alles niet groot of zwaar-wichtig zijn, dat was ook goed voor de helderheid. Het tweetal had het ook daarover. Op 20 november dat jaar schrijft Goethe (*Italienische Reise*): *Tischbein hat auch hierzu sehr angenehme idyllische Gedanken, und es ist wirklich sonderbar, dass die Gegenstände, die er auf diese Weise bearbeitet wünscht, von der Art sind, dass weder dichtende noch bildende Kunst, jede für sich, zur Darstellung hinreichend wären. Er hat mir davon auf unsern Spaziergänge erzählt, um mir Lust zu machen.* Het is een opwindende gedachte dat er verbeeldingen kunnen ontstaan die de energie van beide kunsten behoeven om tot volle vorm te komen. Maar, zoals dat vaak gaat met wandel-ideën was er toch geen tijd en gelegenheid om eraan te beginnen. Toen was er een tijd verwijdering tussen de twee vrienden. Veel later, in het voorjaar van 1821, schreef Tischbein aan Goethe dat hij eindelijk een hele serie *Idyllen* had geschilderd voor de Hertog van Oldenburg bij wie hij toen in dienst was. Om hem een idee te geven stuurde hij een map geaquarelleerde tekeningen naar Weimar – naar aanleiding waarvan, gelijk in de zomer van 1821, de gedichten zijn ontstaan voor de cyclus die *Wilhelm Tischbeins Idyllen* heet. Een jaar later heeft Goethe ze, samen met verfijnde beschrijvingen in proza van die tekeningen, gepubliceerd in zijn tijdschrift *Über Kunst und Altherthum*.

Aan die *Idyllen* (die er niets mee te maken hebben) moest ik wel al denken toen ik voor het eerst de kleine schilderijen van Arnulf Rainer onder ogen kreeg – nu hier in kunstzaal Onrust. Dat kwam allereerst, denk ik, omdat ze klein zijn maar ook betoverend intens en vol energie van kleur. Tegelijk zijn ze glashelder – omdat het per schilderij ook maar om één motief lijkt te gaan. Het gaat over een sonoor blauw of over een bevend doorzichtig groen, bijvoorbeeld, of over een dof glanzende, kwabbige vlek van grijsgeel die warrige sporen afdekt van eerder geschilder. Met maar een enkel motief bedoel ik dat de schilder het schilderij niet met nog van alles anders ook nog had belast waartegenover het schilderen dan verplichtingen heeft. Daarom zijn deze werken klein (fragmentarisch ook, een soort afkortingen). Het lijken ook wel stilleven, niet van dingen maar van verfbewegingen, gewicht van kleur, ornamenten van handschrift – van dichtbij met elkaar vervlochten. Zo ongeveer. Ik stelde me voor hoe Rainer aan deze dingen werkte: alleen, bedachtzaam, door niets afgeleid, alleen kijkend naar de kwast – en totaal vrij omdat er niets zo nodig nog *hoefde* in deze werken. Toen hij zijn *Idyllen* maakte was Tischbein tegen de zeventig, Goethe twee jaar ouder. Dan heb je de leeftijd, Rainer ook, dat je de verbeelding de vrije loop kunt laten. Zoveel ervaring heb je. Ook de schilderijen van Tischbein hebben eigenlijk geen onderwerp van enig gewicht. Daarvan kwam, net als in Goethe's gedichten, de prachtige onbekommerde, impulsieve losheid die ze, net als Rainers idyllen, zo ontroerend maakt.

Voorwoord *Idyllen*, **Rudi Fuchs**, 17 april 2015

Zonder titel, 2002
acryl op papier op paneel
62 x 49,5 cm

Zonder titel, geen jaar, jaren tachtig
olieverf op foto op paneel
60 x 50 cm